

'Vuile

manieren' en seksuele opvoeding

Aan een knaap die men van zelfbevrediging verdenkt, moet men seksuele voorlichting geven, d.i. hem spreken over de vreselijke gevolgen van het verspillen van zaad. Dan verandert men plotseling van toon, neemt een handspiegel die men omgekeerd had klaarliggen en houdt die voor zijn gelaat en zegt 'met doordringende en ernstige stem': 'en al deze gevolgen hebt gij u reeds op de hals gehaald. Ziet hier uw beeld des doods - hoe lang hebt gij deze ondeugd reeds bedreven?' De knaap zal dan bekennen. Men vergeet niet op dat moment de namen der medeplichtigen te vragen.

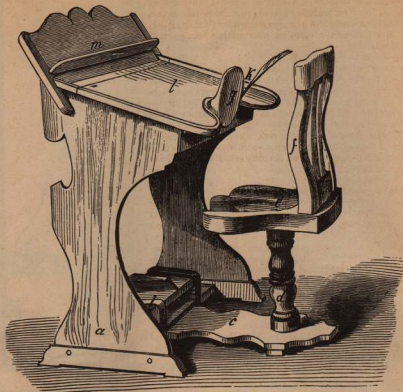
Doorgaans staat de zonde goed zichtbaar op het gelaat geschreven.

Andere middelen om de ondeugd op het spoor te komen zijn bv. de jongeren naar de toiletten nasluipen of ze vroeg naar bed sturen en wanneer ze slapen de plaats der handen nagaan.

Men kan ook een betrouwbare jongen als spion in hetzelfde bed laten slapen. Ofwel laat men de knaap een verhaal over de vreselijke gevolgen der zonde lezen terwijl men zijn reacties volgt.

Schoolbank circa 1773
ontworpen door
J. Happel. In een
foldertje wordt ze als
folgt aanbevolen:
'Wanneer de voeten op
de pedaal geplaatst
worden, kunnen de
leerlingen hun benen niet
kruisen of bijendrukken.
Men belet hierdoor het
wrijven en verhitten van
de geslachtsdelen en zo
voorkomt men een der
oorzaken der masturbatie.
Men verbant een der
ziekten die de wreedsste
verwoestingen aanricht,
uit de school.'

'vuile manieren'

Deze en vele andere wenken vinden we in de boekjes die vanaf het begin der 18de eeuw als waarschuwing tegen de masturbatie geschreven werden. Tweehonderd vijftig jaar lang heeft deze campagne aangehouden. Ze zal een van de merkwaardige feiten uit de geschiedenis van het Westen blijven.

Onze 250-jarige oorlog tegen de zelfbevrediging is interessant 'voer voor psychologen', psychiaters, pedagogen en geschiedschrijvers. Totnogtoe heeft geen enkele geschiedenis der seksualiteit er aandacht aan besteed, hoewel het verhaal van deze bestrijding ons meer aangaat dan de maltressen van Lodewijk XIV of de pikante details uit het leven van beroemde Don Juans.

Het begon in Engeland in 1710 met de publikatie van een boek van een zekere Bekker. Hij is een arts die beweert dat zelfbevrediging vreselijke ziekten verwekt. Zijn boek werd een bestseller. Minstens 80 maal werd het heruitgegeven. Het werd ook verspreid in andere protestantse landen zoals Nederland en Duitsland. Een halve eeuw later schrijft een Zwitsers protestants arts, S. A. Tissot, een nieuwe

bestseller. Vanaf 1760 wordt dit werk in alle progressieve landen verspreid en het dringt ook binnen in katholieke landen. Daarna volgt een stroom van boeken over allerhande vormen van masturbatie: bij volwassen en jongeren, bij mannen en vrouwen, vóór en in het huwelijk, bij dag en bij nacht, in kostscholen en gevangnissen... In het begin zijn de schrijvers geeneesheren, later zijn het opvoedkundigen en ten slotte geestelijken. Ongeveer 75 jaar na het begin van de campagne beginnen ook de katholieke geestelijken er aandacht aan te schenken. Het aantal boeken waarin over de masturbatie gehandeld wordt, loopt in de honderden, misschien in de duizenden. Daarnaast zijn er nog de talrijke onuitgegeven toespraken op scholen en in kerken. De bekende pedagoog Stanley Hall liet in het begin van deze eeuw een waarschuwing op fonograaf-rollen vastleggen. Ze bevat gedachten in dit genre: 'denk eens aan hetgeen uw ouders voor u geleden en geofferd hebben, vóór, tijdens en na uw geboorte. Wat zouden zij dodelijk bedroefd zijn, moesten ze weten dat gij nu uw gezondheid knakt! En mocht ge in leven blijven en kunnen huwen - wat weinig waarschijnlijk is - hoezeer zullen dan uw vrouw en uwe kinderen niet moeten boeten!'

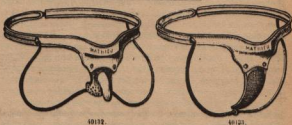
■ Elders³⁾ hebben we aangetoond dat de geschiedenis van de seksualiteit in het Westen uiteenvalt in drie perioden. Deze vinden we hier terug. Tot aan het einde der 17de eeuw heerst er een ruime aanvaarding of hoogstens een milde veroordeling van de zelfbevrediging. Vanaf het begin der 18de eeuw begint een tyrannieke bestrijding en na wereldoorlog I en nog meer na wereldoorlog II ontstaat in de progressieve landen een meer neutrale houding, zelfs een aanvaarding.

Voor de eerste periode moeten we beginnen met de vraag of het mogelijk is dat de christelijke kerken de masturbatie toegelaten hebben. Veroordeelden zij niet alle seksualiteit die niet diende tot voortplanting, dus zeker de masturbatie? Toch is deze veronderstelling niet bevestigen. Want hoe komt het dat in de lange lijsten der seksuele zonden die we in oude biecht- en penitentieboeken terugvinden, alle seksuele zonden in detail beschreven worden maar niet of hoogst zelden de masturbatie? Waarom leest men er geen woord over in de oude catechismussen of in de sermoenen over het zesde gebod? In de 15de eeuw treffen we een enkeling aan, Jean Gerson die – bezeten door het seksuele – een campagne begint; maar het blijft bij deze kortstondige poging. In de 18de eeuw schrijven geestelijken dat de christenen niet weten dat de zelfbevrediging een zonde is. De gelovigen weten niet eens goed over welk gedrag men het heeft: men moet hen een reeks details leren opmerken en zeggen dat dit nu 'onanie' is.³⁾ Men moest zelfs een naam uitvinden om de zaak te noemen. Wanneer de geleerden er toen over schreven, spraken zij op excuserende wijze van 'eenzame geneugten', wrijvingen, strelingen, natuurlijke lichamelijke behoeften, van 'de roep der natuur'. Het gewone volk, de geestelijkheid, de universiteitsprofessoren, kortom iedereen bekommerde zich weinig om deze gewoonte. De minnen streelden de kinderen op een wijze die wij nu masturbatorisch noemen; zij vonden dat dit bij een goede opvoeding hoorde.

Wij kunnen ons vandaag moeilijk in deze gewoonte verplaatsen, want onze houding tegenover ons lichaam en dat der anderen is helemaal anders geworden. Het is alsof wij vandaag stekels en schubben op onze huid dragen die we af en toe trachten af te leggen. Het is alsof de huid voor ons niet méér is dan een soort zak waarin de organen samengehouden worden. In vroegere tijden, en bij andere volkeren zoals de *Trobrianders*, de *Samoanen*, de *Nivrijs*, de *Ra'ivayae*, wordt de huid aangezien als een uitgebreid vlak van contact met zich zelf en met anderen.

Door dit contact wilde men bij het jonge kind de levenskracht opwekken, iets wat de westerling vandaag opnieuw moet ontdekken in

Appareils contre l'onanisme.

Uit *Considérations sur les hernies abdominales* van G. Jalade-Lafond, 1822: een volledig keurslijf.

'vuile manieren'

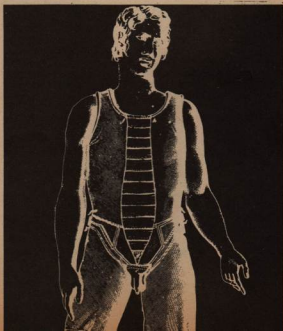
laboratoriumproefnemingen met apen, zoals Harlowe deed. Door strelingen wekte men destijds bij het kind het genoegen om te leven. Degene die welbehagen ondervindt, vindt het leven aangenaam. Zinnelijkheid was voor deze mensen nog geen 'lage' genieting. De minnen streelden de kinderen omdat ze er rustig door werden en beter sliepen. In een boek uit de 18de eeuw lezen we over een 'lerares, een oude redelijke vrouw. Uit ontwetendheid had ze de in haar school zeer verspreide zelfbevlekking niet bestraft omdat zij deze voor onschuldig hield. Ze beweerde dat de kinderen er zich altijd ten zeerste door verlicht voelden'. Foorkramers of kermissen hebben hun apen zo gedresseerd dat ze op een gegeven teken 'de duivelse handeling der zelfschending' bedrijven. De reactie van het publiek spreekt boekdelen: er ontstaat algemeen gelach. Mead schrijft het volgende over Bali: 'De penis van het jongetje is een voorwerp waarmee zijn moeder, zijn kindermeeisje en alle mensen uit zijn omgeving voortdurend spelen, waaraan ze plukken, trekken en wriemelen. Deze lichte prikkeling wordt begeleid door de steeds herhaalde woorden: *mooi, mooi, mooi*, een adjectief dat alleen op mannen wordt toegepast. De vagina van het meisje wordt zacht beklept met de bijbehorende vrouwelijke adjectiva *lief, lief, lief*.' Iets dergelijks gebeurde ook bij de kinderen van onze voorouders. Er is geen reden om hier te spreken van ontspoorde seksualiteit, van overdreven zinnelijkheid. Deze interpretaties hoort men slechts bij personen die door een seksueel (donker)gekleurde bril kijken.

Beroemde autoriteiten schreven soms therapeutische masturbatie voor. Tissot vermeldt het geval van een gezonde weduwe van veertig jaar. Vroeger kende zij een veelvuldige geslachtelijke omgang maar sinds de dood van haar man kreeg ze aanvallen van hysterie en viel ze zelfs in bezwijming.

Ze werd weer gezond door 'flinke wrijvingen aan de genitalia die haar een hevige siddering bezorgden, gevolgd door een overvloedige ejaculatie.' Ook bij een meisje, bij een non en in nog andere gevallen werd deze methode toegepast. En zelfs Tissot vindt dit soms noodzakelijk. We moeten deze feiten zien in het kader van een heel andere houding tegenover het lichaam, de lust, de natuur. Men vond het waarschijnlijk dwaas dat iemand de eenzame seksualiteit zou bedrijven wanneer er wat beters te verkrijgen was, nl. contact met een partner. Maar men erkende eveneens dat de onthouding voor de meesten een onmogelijke, ja schadelijke zaak was. Voor de jongeren was de zelfbevrediging een 'onschuldige vereiste der natuur', een uiting die in feite niet seksueel was, een teken dat het lichaam groeide. Zoals de bomen bloeiden, zo verwekte een onstuimbare natuurkracht dat de geslachtsdelen in werking traden. Niet de jongeren hadden daaraan schuld maar de natuur die over de mensen heerste. En die natuur was goed. Het was gevaarlijk haar tegen te werken.

'vuile manieren'

- De waarschuwingscampagne begint in 1710 met het ontwerpen van speciale namen. Men interpreteert bv. verkeerdelijk de Onanpassage in de bijbel om de indruk te wekken dat God de zelfbevrediging met de dood bestraft. Maar het is merkwaardig dat men gedurende een eeuw vooral wijst op het gevaar voor de gezondheid. Ongeveer alle lichamelijke ziekten, en later ook vele psychische ziekten zouden er uit voortkomen. De strijd tegen de masturbatie omdat zij een zonde was, is vrij recent. In de loop der campagne wordt de lijst der ziekten steeds langer. Ook datgene wat men 'onanie' noemt, breidt zich uit: 'natte dromen' (nachtpollutie), masturbatie in gedachten, coitus interruptus, homoseksualiteit, erotische aanrakingen buiten de genitalia, enz. Men gebruikt voortaan termen zoals zelfbevlekking, zelfschending, zelfverderving, misbruik, gruwel, moord... dus termen die niet medisch-neutraal zijn. Dit is ongewoon want een arts haat een ziekte of een zieke niet. Hij weigert niet de zieke te verzorgen ten einde hem te straffen. En wanneer hij hem verzorgt, mag hij niet op sadistische wijze te werk gaan. Dit geschiedde nochtans in dit geval.

Appearance of the features through Onanism

The morose appearance of the features through Onanism.

Spiritual-rheumal ophthalmia consequent through Onanism

Plaatjes uit *The silent friend* van R. & L. Perry (1853); algemene verzwakking, vermagering en oogziekten ten gevolge van masturbatie.

‘vuile manieren’

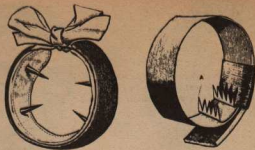
Wanneer we vandaag lezen welke middelen door honderden artsen werden uitgevonden en toegepast, dan zouden we kunnen lachen om al deze curieuze vondsten, ware het niet dat de zaak eerder tragisch was. Niet alleen omdat deze artsen angst veroorzaakten om er nadien geld uit te slaan, maar ook omwille van het vele leed dat zij veroorzaakten. Hierbij denken we in de eerste plaats niet aan de kinderen wier armen men aan de bedrand vastbond, of die 's nachts in een zak moesten slapen of in een jasje met zeer lange mouwen die op de rug tot een dikke knoop werden samengebonden, wat het voordeel had dat de jongeren niet op hun rug konden slapen: men dacht nl. dat op de rug slapen een oorzaak van masturbatie was. Andere jongeren moesten hun armen in keurslijven laten vastbinden zodat ze hun geslachtsorganen niet kunnen aanraken. Men gaat echter verder. Tissot looft de jongelieden die 's avonds hun penis afsnoerden. Hij prijst ook een jongensbroek aan, vooraan helemaal dicht en reikend tot aan het midden. Achteraan was een slot aangebracht waarvan de knaap de sleutel moest vragen voor een ontlasting onder toezicht. Men bond riemen met bellen rond de armen. Gespecialiseerde werkhuizen vervaardigden maskers met nauwe mazen in gevlochten ijzerdraad, die over de genitalia geplaatst werden (ergens lazzen we dat een meisje er toch in slaagde zich te prikkelen met een pluim), of kooien uit leder of dun metaal die van binnen met een afkoelende zalf ingesmeerd waren. Soms waren ze ook van scherpe metalen punten voorzien waartegen de penis in geval van erectie stootte. Sommige kooitjes waren voorzien van een installatie waardoor in geval van erectie een belletje in de slaapkamer der ouders rinkelde. Een schrijver raadt aan 'ten einde het vuur van de geweldige drift te blussen steeds een vat met ijskoud wa-

ter in gereedheid te hebben, dag en nacht.' Loodextract of kamferspiritus maakte dat water nog kouder. In geval van bekoring moest men vlug een glas koud water drinken met azijn of salpeter, geest van vitriool of zuur van Haller erin. Ook was het aangeraden rond te springen en te dansen tot de bekoring voorbij was. Nog anderen trachtten door vergiftiging de duivel uit te drijven. 'Duval, een der grootste genieën die er ooit geleefd hebben', schreef men in de 18de eeuw, 'vreesde voor de overmacht der natuurdraft zodanig dat hij deze met het grootste levensgevaar door het gebruik van dolle kervel trachtte te doden. Weingden doen hetgeen Duval deed.' Men beval ook de infibulatie aan: de voorhuid werd een eindje over de eikel getrokken, er werden twee gaatjes in gemaakt en daardoor trok men een stuk koperdraad dat als een ring werd dichtgemaakt. Elke erectie werd daardoor pijnlijk. Auteurs bekennen openlijk deze ring gedurende tien, vijftien jaar gedragen te hebben. In Pruisen werd zelfs een wetsvoorstel ingediend om deze infibulatie toe te passen op alle soldaten en op de mannen onder de dertig, wier inkomen beneden een bepaald minimum lag.

Ook bij meisjes probeerde men deze infibulatie: de ring werd door de grote schaamlippen aangebracht. Dit hielp niet en toen sneed men de kittelaar uit. Soms knipte men stukken uit de schaamlippen weg of schroefde de clitoris en de schaamlippen. Heelkundigen uit de 19de eeuw schrijven heel sadistisch dat men 'met ijzer en vuur' moet optreden, want 'grote kwalen vragen grote remedies'. Bij de jongens schroefde men de eikel met gloeiend ijzer, met helse steen, of met andere bijtende middelen.

Men smeerde er croton-olie op zodat de eikel begon te etteren: inder-

Ring met vier punten en ring met tanden die de erectie moesten tegengaan (1887).

'vuile manieren'

daad, deze olie wordt in de laboratoria gebruikt om bij proefdieren kanker te verwekken.

Deze lijst is ver van volledig. We zouden terecht aan de geloofwaardigheid van deze feiten twifelen, ware het niet dat nog vóór de laatste oorlog prospectussen verspreid werden waarin deze en soortgelijke apparaten te koop aangeboden werden. In de Nationale Bibliotheek te Parijs wordt een dikke map met zulke catalogi bewaard.

En in een handboek voor moraaltheologie dat nog vele jaren na wereldoorlog II in de Belgische seminaries voor priesters gebruikt werd, lezen we dat wanneer de 'gewone' middelen (kamfer, broom, bandages, hypnotisme, handschoenen) niet helpen, men bij het vrouwelijke geslacht moet overgaan tot het wegsnijden van de kittelaar, zelfs bij volwassen vrouwen. De auteur noemt deze ingreep 'zeer gemakkelijk en onschadelijk'. Wordt hierna de masturbatie toch voortgezet, dan moet men de binnenzijde der schaamlippen schieven. Vergeten we vooral niet dat de mentaliteit van vele artsen en geestelijken nog ongewijzig is. De meerderheid der artsen heeft ten aanzien van het seksuele een haast misdadige onwetendheid. Zij generen zich niet om patiënten met seksuele moeilijkheden een 'scheikundig' keurslijf aan te binden, onder de vorm van slaappillen en andere tabletten die het probleem onopgelost laten. Andere bestrijdingsmiddelen kunnen we 'onschuldiger' noemen. Zo gaf men aan de jongeren harde matrassen met leder overtrokken, en katoenen in plaats van wollen dekens. Van jongsaf moesten zij leren in een koude kamer slapen met de handen boven de dekens, desnoods met handschoenen aan. Zij moesten doodmoe naar bed, en er weer uit vóór ze goed uitgerust waren. Tijdens de dag kregen zij sport en lichamelijke oefeningen, niet om het lichaam te ontwikkelen maar om het af te matten. De kleding werd gewijzigd. Ook hier moesten de jongeren gewennen aan koude.

Zelfs 's winters moesten zij blootsvoets lopen. Geen hoofddeksels. Geen mantels want zij waren de dekmantel der onkuishheid. Geen broekzakken. Wel een open kraag en loshangende kleren zodat het lichaam goed afgekoeld werd. De mode van het matrozenpak voor jongens én meisjes, en de kleding van sommige jeugdorganisaties is rechtstreeks door deze campagne beïnvloed. Grappig is het wetsvoorstel van de Duitse arts B. Chr. Faust waarin hij eiste dat alle jongens tot 14 jaar een rok zoals de meisjes zouden dragen en onder deze rok natuurlijk geen broek. Zo zouden de geslachtsdelen koel blijven. Ook aan de voeding schonk men veel aandacht. Geen warme dranken, geen thee, koffie of chocola, geen vlees, vis of eieren, geen selderie, bonen, aardappelen of melk; kortom er bleef slechts wat zeer magere kost over. In de pensionaten en kazernes werden (en worden) soms kamfer en andere produkten in het eten vermengd.

In al deze maatregelen komen dezelfde principes terug: afkoelen, afmatten en op dieet zetten. Andere regels zijn bv.: laat de jongeren nooit zonder toezicht, controleer alles wat ze zien en lezen (censuur op de bijbel, ook op jeugdbijbels, controle op de lektuur, op de kunst-

platen, op de briefwisseling, enz.), geef ze steeds bezigheid voor hun handen, haal de jongeren uit het milieu der volwassenen weg, enz. Men ontwerpt speciale schoolbanken die verhinderden dat de dijten tegen elkaar gedrukt kunnen worden. Bij het zitten mag men de benen niet kruisen want dat is masturbatie. Meisjes moeten bij hun naaiwerk voetbankjes gebruiken. Het paardrijden wordt verboden. Jongeren mogen niet veel lachen want daardoor schudt het lichaam te veel. Sommige muziekinstrumenten en dansen zijn bijzonder gevaarlijk voor de kuishheid. Ook het klimmen op koorden, stokken en bomen wordt verboden: 'een jongen klom zuiver omhoog, daalde neder en het ongeluk was gebeurd.' Hij had namelijk een aangename gewaarwording aan zijn penis ontdekt en was dus voor goed verloren. De plannen van de scholen moeten zó zijn dat een bestendig toezicht mogelijk is. De banken en lessenaars moeten in de klas zo staan dat elke leerling altijd kan gezien worden. Smalle leuningen, geen rijen achter elkaar, de achterste banken liefst wat hoger. En vooral: nooit handen onder de bank.

Het is niet noodzakelijk dit alles in detail te beschrijven om te beseffen dat de invloed van deze bestrijding groot was. Vooral de onrechtstreekse, onbewust ondergane invloed was groot. Niet alleen slaagde men er niet in de masturbatie met succes te bestrijden maar de campagne veroorzaakte zelfs het tegenstelde van wat ze beweerde te beogen. Door de talrijke kleinere en grotere maatregelen was de dreiging der zelfbevrediging overal aanwezig. Dat was bijvoorbeeld het geval bij de jongen die 's morgens en 's avonds op zijn knieën voor zijn bed 'drie weesgegroettes' bad 'om zijn kuishheid te bewaren'. Dat was ook zo bij de jongeren die op een lijst de dagen aantekenden waarop ze 'gevallen' waren. Dat was ook het geval bij degenen die voetmarsen en bedevaarten ondernamen om hun lichaam - die koppige 'broeder ezel' - te kastijden. Een ander ongewild gevolg was dat de masturbatie meer bekendheid kreeg, en meer nog dat sommige jongeren in een viezieze cirkel terecht kwamen: zij leden onder minderwaardigheids- en schuldgevoelens omdat zij niet konden nalaten zich te bevredigen in deze gevoelens deden hen nog meer masturberen. De jongeren in deze geest opgevoed voelden zich ziek aan hun genitalia. Zij haatten de machtige seksualiteit. Ze werden opgezet tegen hun lichaam en zodoende ook tegen het lichaam van de anderen. De invloed van deze vervreemding bemoeilijkte de liefde, de echtelijke contacten. Rond het einde van de 19de eeuw vinden we bij de middenklasse de volgende toestand: in onthouding leven is onmogelijk; maar de zelfbevrediging is uiterst gevaarlijk en zondig; bij het bordeelbezoek wordt men door venereische ziekten getroffen, en in het huwelijk gedragen drie van de vier vrouwen zich alsof ze frigide waren en kan men aan de ongewenste zwangerschappen niet ontkomen. We begrijpen dat velen in deze situatie meer haat dan waardering voor de seksualiteit konden opbrengen. Maar de campagne tegen de masturbatie net zoals de seksuele opvoeding, was er toen niet op gericht meer

Elektrisch alarmsysteem: een apparaatje wordt over de penis geschoven; bij erectie trad een bel in werking die met twee draden aan het apparaatje verbonden was. (1887)

waardering voor het seksuele te wekken. Men wilde alleen bereiken dat alle seksualiteit ten dienste van de voortplanting zou staan. Voor de niverige en deftige burger was zelfbevrediging een egoïstische en nutteloze verspilling van zaad, van tijd en van energie. De masturbant mocht niet ongestraft van de lust genieten. Dus moest men hem zwaar treffen door de vreselijkste gevolgen te verzinnen. Voor de borddeelbezoekers had men reeds een straf, de venerische ziekten.

Aan deze bestrijding werd deelgenomen door artsen die toen, zoals ook vandaag met de contraceptie, onjuiste kennis verspreidden. Aan deze campagne hebben velen, soms op cynische wijze, goed geld verdiend. Talloze waarschuwingsboeken waren bestsellers. Tot aan het einde van de 19de eeuw dienden sommige werken om aan artsen en apothekers een goed betalende cliëntèle te bezorgen. Artsen en opvoeders konden onder de bescherming van hoog-zedelijke principes tyranniek optreden. Ook de overheden deden er hun baat mee: vele jongeren liepen gebukt onder schuldbesef of waren bekeht door het seksuele; hierdoor bleven ze onderdanig. We geloven niet wat vandaag door sommigen beweerd wordt, dat de overheid opzettelijk de campagne tegen de zelfbevrediging gevoerd heeft om aan de hele jeugd angstneurosen te geven. Maar het is niet onwaarschijnlijk dat sommige politici de relaties tussen seksuele en politieke onderdrukking hebben vermoed.

Tenslotte moeten we er nogmaals het accent op leggen dat deze campagne haast uitsluitend bij de jongeren der burgerij gevoerd werd. Bij de adel, de boeren en de werklieden wordt er met geen woord over gerept. De jongeren uit de burgerij die het meest gevoelig waren voor de aansporingen tot een hoger moreel leven en die zich in al hun argeeloosheid aan dat ideaal gaven zonder kritisch te denken, werden de grootste slachtoffers.

■ Even vóór en vooral na wereldoorlog II is er veel veranderd. De sfeer van obsessie begint te verdwijnen. Sommige jongeren noemen de masturbatie 'self service', een term die boekdelen spreekt. Vanwaar die nieuwe houding? We geloven dat zij een onderdeel is van de nieuwe houding die men tegenover heel de seksualiteit aanneemt. Deze is het gevolg van de verandering der levensomstandigheden. Hierdoor kon de huidige mens meer belang hechten aan de rationele eisen van lichamelijke en psychische hygiëne die verspreid worden. Eerst hield men op, te wijzen op de zogenaamde lichamelijke schade door de masturbatie; daarna viel ook de zogenaamde psychische schade weg. Vandaag durft geen zinnig mens nog van enige schade gewagen. Na het wegvallen der zogenaamde schade, hield men op, de zelfbevrediging als zondig voor te stellen, behalve bij enkele katholieke geestelijken (nogmaals: de groep die het laatst met de strijd tegen de masturbatie begon, namelijk de katholieke geestelijkheid, houdt er ook het

laatst mee op). Bij de pedagogen vinden we een verscheidenheid van standpunten: eerst werd zelfbevrediging nog als een kleine zwakte aangezien; dan werd ze geëxcuseerd als functionele masturbatie, als een uiting die verbonden is met de puberteit; later erkende men dat een beperkte mate van zelfbevrediging onvermijdelijk is en sommigen beweren zelfs dat ze nuttig, ja noodzakelijk is.

Nog anderen erkennen het spelelement in de zelfbevrediging als een goed recht voor iedereen.

Twee soorten van tegenstanders blijven over. De eerste groep vreest de masturbatie omdat zij tot losbandigheden en overdrijving zal leiden; eenmaal begonnen, houdt men er nooit meer mee op en gaat men er steeds meer aan doen. Hierop kan men antwoorden dat het een triestig milieu moet zijn waar de jongeren niets beters te doen krijgen dan zich bestendig met seks bezig te houden. Een tweede groep keurt de masturbatie af omdat het een liefde-arme, contactloze, weinig menselijke uiting is. Zij verkiezen daarom 'petting' boven de eenzame seks, en de coïtus boven 'petting'. Zij beoordelen dat het een nieuwe vorm van antiseksualiteit is wanneer sommige pedagogen uitdrukkelijk of vooral impliciet de zelfbevrediging als dé oplossing voor de jeugd, voor de soldaten en gevangenen voorstellen. Seks is voor hen meer dan een ontlasting van spanning en een uitstorting van zaad. Zij vragen zich af wat er van een huwelijksgemeenschap terecht komt wanneer de man zich misschien gedurende tien, twintig jaar gemasturbeerd heeft alvorens te trouwen.

De discussie omtrent het voor en het tegen van deze standpunten kan slechts met nut gevoerd worden, wanneer we duidelijk weten wat we willen bereiken: monopolisering van de seksualiteit binnen het huwelijk, of een goede voorbereiding op het huwelijk? Zodra we dat weten, kunnen we nagaan of we de masturbatie moeten bestrijden, dulden, aanvaarden of aanmoedigen. Welk besluit we ook nemen, we zullen in elk geval weten wat we willen, weten waarom we het willen, en de beste middelen uitzoeken om te bereiken wat we nastreven.

Dr. J. van Ussel

(1) Zie J. van Ussel. *Geschiedenis van het seksuele probleem*. Uitg. Boom te Meppel, 1968.

(2) Sommige vormen van masturbatie, zoals het schommelen, het knijpen der benen kunnen vandaag slechts door 'specialisten' ontdekt worden. We bedoelen hiermee dat men vroeger zoals nu aan iedereen heeft moeten leren bepaalde vormen van gedrag als masturbatie te ontdekken.